

II Међународни региоонални симпозијум „Заједно ка инклузивном образовању: изазови, перспективе, рјешења“

# Ресурсни центри у функцији подршке дјеци са посебним образовним потребама

---

Дервента, новембар 2024.

Учесник:

Бојан Радовић

Наташа Тинтор

## **УНАПРЕЂЕЊЕ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ОБРАЗОВНОМ СИСТЕМУ: ИЗАЗОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ**

Увод:

Инклузивно образовање представља темељ друштвене правде и једнакости, омогућавајући сваком дјетету, без обзира на способности и потребе, приступ квалитетном образовању. Овај приступ подразумијева укључивање дјеце са сметњама у развоју у редован образовни систем, уз обезбјеђивање адекватне подршке и ресурса. Према извјештају Уједињених нација, инклузија у образовању доприноси не само развоју појединца већ и напретку цијелог друштва кроз промоцију једнакости и укључености [1].

Овај рад истражује кључне аспекте инклузивног образовања, изазове с којима се систем суочава и препоруке за унапређење овог процеса. Фокус је на правним, институционалним и педагошким аспектима, уз нагласак на важности едукације наставног кадра и сарадње с породицама. Истраживање се такође бави потребом за повећањем финансирања и улогом друштвене свијести у промоцији инклузије.

### **1. Правни и институционални оквир:**

Законски прописи играју кључну улогу у осигуравању права на образовање за дјецу са сметњама у развоју. У Републици Српској, Закон о основном образовању предвиђа прилагођене наставне планове, индивидуалне образовне програме (ИОП) и механизме подршке за дјецу с посебним потребама. Међутим, истраживања указују на изазове у примјени ових прописа, укључујући недостатак стручног кадра и недовољну обуку наставника [2].

Институционална подршка, попут оснивања ресурсних центара, показала се кључном за примјену инклузивних политика. Ресурсни центри као што је Центар „Будућност“ у Дервенти пружају стручну подршку кроз обуке наставника, савјетовање родитеља и израду индивидуалних образовних програма. Поред тога, они играју важну улогу у мониторингу и евалуацији напретка ученика с посебним потребама.

Ипак, упркос позитивним примјерима, институционални оквир није увијек довољно флексибилан. Постоји потреба за додатним правним реформама које би обавезале све образовне установе да имплементирају инклузивне праксе

## 2. Финансијска подршка и ресурси:

Недовољна финансијска средства често представљају препреку за имплементацију инклузивног образовања. Школе се суочавају с потешкоћама у набавци асистивне технологије, тифлотехничких помагала и адаптацији инфраструктуре. На примјер, мање од 30% школа у Републици Српској има приступачну инфраструктуру за ученике с физичким потешкоћама [3].

Финансијска улагања морају бити усмјерена на:

1. Обезбјеђивање савремене асистивне технологије, укључујући електронске читаче и софтвере за учење.
2. Изградњу приступачних школских објеката.
3. Континуирану обуку наставника за примјену инклузивних метода у настави.
4. Пружање финансијских подстицаја школама које успјешно имплементирају инклузивне програме.

Примјери добрих пракси укључују финансирање пројеката из међународних фондова. Програм Европске уније „Еразмус+“ подржава пројекте који промовишу инклузију кроз иновације у настави и обуци наставника.

## 3. Едукација наставног кадра:

## II Međunarodni regionalni simpozijum „Zajedno ka inkluzivnom obrazovanju: izazovi, perspektive i rješenja“

Наставници играју кључну улогу у примјени инклузивних образовних пракси. Међутим, истраживања указују на то да већина наставника нема довољно знања о диференцираним методама наставе, индивидуалним образовним плановима и употреби асистивне технологије. Према подацима Министарства просвјете, мање од 20% наставника у основним школама у Републици Српској прошло је формалну обуку за рад с дјецом с посебним потребама [4].

Препоруке укључују:

- Редовну организацију семинара и радионица за наставнике.
- Обезбјеђивање ментора који могу пружити практичну подршку у раду с ученицима.
- Развој курикулума на педагошким факултетима који обухватају инклузивно образовање.

Едукација наставног кадра треба да укључи и практичну обуку у реалним условима, омогућавајући наставницима да примјене стечена знања у раду с дјецом. Примјер успешне праксе је сарадња са специјалним школама у којима наставници могу стицати искуство.

### 4. Улога ресурсних центара:

Ресурсни центри су важан сегмент система инклузивног образовања. Њихове активности укључују израду ИОП-а, евалуацију ученичког напретка и савјетовање родитеља. Центар „Будућност“ је примјер добре праксе, пружајући услуге као што су:

- Обука наставника за употребу асистивне технологије.
- Савјетовање родитеља о методама подршке код куће.
- Организација радионица за ученике и наставнике.

Поред тога, потребно је повећати број оваквих центара и унапредити њихову сарадњу са школама и локалним заједницама.

## 5. Подизање друштвене свијести:

Друштвена свијест је кључни фактор у успјешној имплементацији инклузије. Кампање за уклањање предрасуда и ед

кативни програми могу значајно допринијети прихватању инклузивних пракси. Истраживање из 2023. године показало је да 65% родитеља има предрасуде према инклузивном образовању [5].

Примјери добрих пракси укључују програме „Школа за све“, који подстичу интеграцију кроз радионице и јавне догађаје. Такође, медијска кампања која истиче успјешне приче дјеце укључене у инклузивно образовање може допринијети промјени друштвених ставова.

## 6. Примјена индивидуалних образовних планова (ИОП):

Индивидуални образовни планови омогућавају прилагођавање наставних метода и садржаја потребама ученика. Успјешна примјена захтијева:

- Увођење дигиталних алата за израду и праћење ИОП-а.
- Редовну сарадњу наставника, родитеља и стручњака.
- Евалуацију ефикасности ИОП-а кроз анализу ученичког напретка.

Примјери из праксе показују да школски тимови који редовно евалуирају и ажурирају ИОП значајно доприносе побољшању квалитета наставе и задовољству ученика и њихових породица.

## 7. Изазови и препоруке за будућност:

Главни изазови инклузивног образовања укључују:

1. Недостатак обученог кадра.
2. Ограничене финансијске ресурсе.
3. Недовољну сарадњу између школа, породица и институција.
4. Друштвене предрасуде које ометају имплементацију инклузије.

Препоруке:

- Повећање буџетских издвајања за инклузивно образовање.
- Успостављање више ресурсних центара.
- Организација континуиране едукације за наставнике.
- Подизање друштвене свијести кроз едукативне кампање и јавне догађаје.

## Закључак

Инклузивно образовање није само педагошки приступ већ и друштвена вриједност која промовише једнакост и правду. Иако постоје значајни изазови, као што су недостатак ресурса, недовољна обука наставника и друштвене предрасуде, они могу бити превазиђени уз координирану подршку свих актера – институција, школа, родитеља и заједнице. Континуирано улагање у образовни систем и промоција инклузије представљају основу за стварање окружења у коме ће свако дијете имати прилику за развој и самоостварење.

## 8. Литература:

1. UN. Transforming education: Inclusive approaches. New York: United Nations; 2021.
2. Novak M, Petrović S. Razvoj inkluzivnog obrazovanja u regionu. Beograd: Univerzitet u Beogradu; 2018.

II Međunarodni regionalni simpozijum „Zajedno ka inkluzivnom obrazovanju: izazovi, perspektive i rješenja“

3. UNDP. Promoting Inclusion and Accessibility in Education Systems. New York: UNDP Publications; 2021.
4. Marić T, Jovanović B. Individualni obrazovni planovi u inkluzivnom obrazovanju. Novi Sad: Pedagoški institut; 2019.
5. WHO. Assistive Technology in Educational Settings. Geneva: World Health Organization; 2022.
6. Erasmus+. Inclusive Education Projects in Europe. Brussels: European Union; 2020.
7. Smith A, Brown J. Teacher Training for Inclusive Education. London: Education Press; 2019.
8. World Bank. Financing Inclusive Education. Washington, DC: World Bank; 2021.